

malí i veľkí obdivovatelia živočíšnej ríše. Táto kniha prebúda záujem o globálny pohľad na prírodu. Preto nie je iba vynikajúcou príručkou o voľne žijúcich živočíchov, ale aj o ich prírodnom životnom prostredí.

Tatiana Hrnčiarová

(Ne)Populárne o mokradiach

Klescht, V., 1993: **Mokrade - Wetlands**. Vydavateľstvo Ekológia, Bratislava, 22 s.

Pre Slovenský ústav ochrany prírody vydalo vydavateľstvo Ekológia graficky nápaditú, príťažlivú a potrebnú dvojjazyčnú brožúru na kriedovom papieri o mokradiach. Podľa označenia „Príroda Slovenska“ sa možno domnievať, že ide o premyslený edičný zámer a budúci rad publikácií, na ktoré naša verejnosť už dlhšie čaká.

Autor publikácie prístupnou formou a faktograficky vyvážené podáva a fotografiami, mapou i grafmi ilustruje v jednotlivých kapitolách doterajšiu históriu mokradí, ich ekologický a ekosozologický význam i medzinárodné aktivity na ich ochranu. Záverečnú časť predstavuje faktografia o medzinárodne registrovaných (Zoznam Ramsarskej konvencie) lokalitách na Slovensku. Usporiadanie slovenských a anglických textov je riešené netradične „na preskáčku“, ale vzhľadom na výrazné označenie kapitol prehľadne. Jedinou výnimkou je kapitola „Mokrade nie sú iba močiare“, z ktorej v angličtine ostal iba nadpis.

Až potiaľ možno autorovi i SÚOPu poďakovať a zagratulovať. V celkom inom svetle sa však publikácia ocitne, ak hodnotíme anglický text. Početné chyby nemajú charakter iba preklepov, ale viditeľné sú nedostatky v odbornej terminológii a bohužiaľ, i v štylistike. To v publikácii poprednej ekosozologickej inštitúcie zaráža a bolí o to viac, že časť nákladu nás mala reprezentovať na konferencii signatárov Ramsarskej konvencie v júni v Japonsku. Anglicky čítajúci záujemca bude najprv prekvapený výskytom slovenských slov v súvislosti anglickom texte (occurrence of vydra riečna, communities of bogs and lužný forst) a potom šokovaný niektorými slovnými spojeniami. Na ochutnávku ponúkam preklad: celkový počet hniezdiacich druhov vtákov, všetky druhy obojživelníkov Slovenska = whole collection, nestlike kind of birds, all kinds of Slovak amphibians! Niektoré tlačiarenské

chyby (synergizmus preklepov a škriatkov) sú však úsmevné až pôvabné, pretože napriek zmlatku sú zmysluplné. Posúďte sami: marcové lesy (march-marsh), výbory vlhkých lúk (committee-community), vystrašené druhy (scared-scarce-rare) či pôrodné zarastanie vegetáciou (natal-natural).

Záverečný dojem je, že dobre myslený zámer vyšiel sčasti naprázdno kvôli zhonu, v ktorom sa publikácia pripravovala. Zrejme nebol čas na posudky a lektorovanie, a to by sa pri budúcich tituloch nemalo stať. Zaradenie vodopádov do podskupiny umelých vodných telies (zdrže, kanály) je asi tiež takéhoto pôvodu. Edičné údaje prekladateľa neprezrádzajú, možno zámerne, takže do zlého svetla sa nechtiac a neprávom dostáva autor alebo vydavateľ. Podobná česká publikácia, ktorá vyšla v tom istom čase a s podobným zámerom nám naproti tomu prezrádza, že Hana Čížková, Ján Květ a Jeremy Smit za svoju angličtinu ručia. To už by však bola téma samostatnej recenzie.

Mikuláš J. Lisický

Ochrana živej prírody

Hardes, Steven R., Spellerberg, Ion F., 1992: **Biological Conservation**. (Ochrana živej prírody) Cambridge University Press, Cambridge. Paperback, 123 s., 22. obr., 19 tab.

V poslednom desaťročí sme zaznamenali zvýšený záujem o problematiku ochrany živej prírody, či už v domácom alebo celosvetovom meradle. Strata druhového bohatstva našej planéty a genetickej diverzity organizmov patria medzi najvýznamnejšie globálne problémy životného prostredia. Niektoré druhy miznú rýchlejšie ako ich človek stihne poznať - rozlíšiť a opísať.

V hlavnej časti knihy sa objasňuje význam ochrany v rôznych oblastiach, pričom sa uvádza dosiahnutý pokrok a mnohé projekty.

Publikácia má 4 kapitoly: 1. Ochrana živej prírody v súvislostiach. 2. Rast a vývoj ochrany prírody. 3. Prečo chrániť prírodu. 4. Ochrana prírody v praxi.

Autori vymedzujú predmet biologickej ochrany, objasňujú ochranu živej prírody ako vedu, načrtávajú iné prístupy a vysvetľujú hodnotu a význam ochrany živej prírody. Ochrana živej prírody využíva vedecké poznatky najmä taxonómie, genetiky, populačnej biológie a ekológie. Poskytuje základ pre management a ochranu živých organizmov, stanovišť

a ekosystémov, ktoré ovplyvňujú kvalitu nášho života.

Pri vývoji ochrany prírody sa venuje pozornosť osobitne Medzinárodnej únii ochrany prírody (IUCN) a Svetovému fondu na ochranu prírody (WWF), publikáciám ochrany prírody, zákonom na ochranu voľne žijúcich organizmov a medzinárodným dohodám, ako sú Bernská konvencia o ochrane živej prírody (rastlín a živočíchov) a prírodných stanovišť v Európe a Ramsarská konvencia na ochranu mokradí medzinárodného významu.

Autori zdôvodňujú potrebu ochrany živej prírody v súvislosti so stratami biologickej diverzity a hodnotami prírody samej. V prípade biologickej diverzity sa venujú vymieraniu druhov, činnostiam človeka vedúcim k poklesu diverzity, ako sú deštrukcia stanovišť, ničenie tropických lesov, lov a obchodovanie so zvieratami, vojny, znečistenie a pod. V druhom prípade uvažujú o etických, estetických a úžitkových (pre poľnohospodárstvo, medicínu, priemysel) a ekologických hodnotách živej prírody.

Takmer polovica knihy sa venuje praktickým problémom ochrany živej prírody. Taxonómia, systematika a biodatabázy sa považujú za kľúče k ochrane živej prírody. Autori vysvetľujú úlohu chránených území, botanických a zoologických záhrad. Zaoberajú sa ochranou druhov ohrozených obchodom, ochranou morskéj prírody, mokradí, tropických lesov, ochranou prírody v mestskom prostredí, biologickou ochranou a poľnohospodárstvom, biologickou obnovou a tvorivou ochranou prírody, vzťahom ochrany prírody, ekonomiky a politiky a naopak, ochranou životného prostredia vo vzťahu k budúcnosti.

Do dodatkov autori zaradili 5 komplexných praktických cvičení na podporu diskusie, záujmu a praktickej činnosti v oblasti ekológie a ochrany prírody a tiež užitočný zoznam organizácií, ktoré sa zaoberajú ochranou živej prírody a ochranou prírody vôbec (viac ako 60 adries!). Je tu bibliografia a odkazy na ďalšie práce.

Túto „útlu“ knihu môžeme chápať ako stručný úvod do problematiky ochrany živej prírody a v tomto smere ju odporučiť aj našim čitateľom. Neuspokojí však v plnej miere náročnejšieho čitateľa, resp. profesionálneho pracovníka v ochrane prírody, pretože neobsahuje všetky oblasti záujmu ochrany živej prírody a vyhýba sa diskusiám s rôznymi názormi a prístupmi k ochrane prírody, ktoré sa v posledných rokoch objavili v odborných časopisoch a knižných monografiách. Nebolo to účelom knihy, ktorá vyšla v sérii *Biology in Focus* určenej na doplnenie učebníc základného kurzu pre zvýšenie úrovne študentov.

Pavol Eliáš